

מדינת ישראל
משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי

היבטים רגשיים בתיווך יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ולחללי פעולות האיבה ויום

העצמאות לילדי הגנים

צוותי שפ"י יקרים,

בשבוע הקרוב יחולו יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ויום העצמאות למדינת ישראל. מערכת החינוך שוקדת לחנך ילדים החל מהגיל הצעיר על מורשתנו של העם, ההיסטוריה שלו ותרבותו, ובתוכה החגים, המועדים וימי הזיכרון, כחלק בלתי נפרד מההוויה החינוכית.

על פי מדיניות משרד החינוך ובהתאמה לגילאי הילדים, אנו נוהגים ברגישות ובזהירות בחשיפת ילדים צעירים לתכנים בעלי מורכבות רגשית. ילדים צעירים, כמו כל אזרחי המדינה, נחשפים לצפירה ולאווירה המיוחדת בימים אלו. בעידן של אמצעי תקשורת הנגישים לכל הילדים, הם נחשפים לאירועים בדרגות שונות של חשיפה, וקולטים קטעי מידע ללא יכולת קוגניטיבית מספיקה לתת להם פשר ומשמעות. **תפקיד גן הילדים** הוא לשמר את תחושת הביטחון והמוגנות של הילדים ולצד זאת לאפשר להם להיחשף באופן מבוקר ומתווך לתכנים העולים בתקשורת ובקרבת הציבור ביום הזיכרון לחללי מערכות ישראל.

מצורפים מסרים חשובים לעת הזאת:

- 1. הנחייה ותמיכה בצוות החינוכי בגן** - חשוב שננחה את הצוותים להיות מודעים ורגישים למה שנאמר על ידם, לתוכן, למסרים ולאופן שבו הדברים נאמרים מתוך ידיעה והבנה של מה שעוברים הילדים בעת הזו ולאור המורכבות של הנושא. לצד מקומם ותפקידם של הצוותים מול ההורים והילדים, חשוב להיות ערים למצבם האישי והמשפחתי של הצוותים ולסייע ולתמוך בהם עצמם.
- 2. שיתוף והדרכת ההורים** - יותר מתמיד, חשובה ההדרכה והתיווך להורים של נושא זה בימים האלו.
- 3. תשומת לב מיוחדת למשפחות שחוו אבדן** - חשוב שהגנת תכיר את משפחות הילדים ותתייחס באופן ייחודי למשפחות שכולות ומשפחות שאיבדו קרוב משפחה. חשוב להיות בקשר עם המשפחות לפני יום הזיכרון לחשיבה ולשיתוף בצרכים. חשוב ללוות את צוותי החינוך בקשר שלהם עם משפחות אלה.

מדינת ישראל

משרד החינוך

המנהל הפדגוגי

אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי

4. תשומת לב מיוחדת לילדים שיש להם אח או אחות המשרתים בצבא - לעתים עשויה סיטואציה כזו ליצור דאגה וחרדה לשלומם של האחים המשרתים בצבא וחשוב להיות ערים ולהנחות את הצוותים לתשומת לב.
5. איתור התנהגויות המעידות על קושי ומצוקה ומתן סיוע ותמיכה - חשוב להתייחס להתנהגויות בלתי שגרתיות אצל כל אחד מילדי הגן ולבחון אם מדובר באיתותי מצוקה. בהתאם לכך חשוב לתת לצוות, להורים ולהם ליווי ותמיכה, אשר יסייעו להם להתמודד ולחוש ביטחון.

עקרונות לשיח ביום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ונפגעי פעולות האיבה:

- חשוב להכין את הילדים מבעוד מועד לצפירה על מנת להפחית חרדה.
  - חשוב להפעיל שיקול דעת ורגישות בכל שכבות הגיל לגבי החשיפה של תכנים אלו על פי היכרות הגננת את אוכלוסיית ילדי הגן.
  - חשוב לעשות התאמה של התכנים לרמה ההתפתחותית: בהתאם לכך לקחת בחשבון שבני השלוש אינם בשלים התפתחותית-רגשית וקוגניטיבית להתמודד עם התכנים הנ"ל, אך חשוב להסביר בקצרה שבקרוב תשמע צפירה. לגילאי טרום חובה וחובה רצוי להתייחס רק לנושא הצפירה כסמל לזיכרון ולא להעמיק בתכנים.
- לדוגמא:** "עוד מעט נשמע צפירה, אתם לא צריכים להיבהל, הצפירה מסמנת לנו שהיום יום הזיכרון". ניתן להסביר שהצפירה מהווה סימן עבור המבוגרים להפסיק כל פעילות ועמידת דום אף לשמש מודל לילדים ברגע הישמע הצפירה ולעמוד דום כשהם צופים.
- ניתן לקיים עם הילדים מפגש עד כחצי שעה לפני הצפירה שתישמע בשעה 11:00 בבוקר. חשוב להכין את הילדים בצורה נינוחה, שתפחית חששות.
- לדוגמא:** "הצפירה שתישמע היום אינה קשורה למשהו שקורה עכשיו, אלא קשורה ליום הזיכרון. כל המשפחות והילדים בכל הבתים בארץ שומעים באותו הזמן את הצפירה. נהוג כששומעים את הצפירה לעצור את הפעילות שעוסקים בה ולעמוד בשקט".

לסיכום חשוב לזכור:

- תפקידים המרכזי של המבוגרים המשמעותיים לילד (ההורים והגננת) בכל עת ובימים אלו, ביתר שאת, הוא לעזור לילד בתיווך ובארגון המידע מהסביבה, במתן פשר לאווירה השוררת ובמתן עזרה לזיכרון רגשי.

מדינת ישראל

משרד החינוך

המנהל הפדגוגי

אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי

- האווירה תיווצר במידה רבה ממה שהילד ייחשף על ידי הוריו, הגננת, אמצעי התקשורת והצפירה שתישמע. לכן, רצוי להסב את תשומת ליבם של ההורים לחשיבות שלהם בתיווך האירועים והחשיפה ביום זה ובכלל בבית בשבוע זה.

עקרונות לשיח - יום העצמאות:

בגיל הרך מתחילה להתעצב זהותו של הפרט - זהות אישית, אזרחית ולאומית. זוהי הזדמנות לחזק את תחושת השייכות של הילדים למדינת ישראל, לתחושת המסוגלות שלהם ולהרחיב את כישורי העצמאות שלהם.

לדוגמא: ניתן להציע לצוותי החינוך בגני הילדים לקיים עם הילדים טקס יום הולדת למדינה, "המדינה היא הבית שלי" (שייכות) ולעודד פעולות בהן הילד/ה מבצעים באופן עצמאי (עצמאות).

אפשר לקיים שיחות עם הילדים על הקשר שלהם עם החברים מהגן (שייכות למשפחה/לחברים בגן/למדינה).

מומלץ מאוד להיעזר בשידורי כישורי חיים המותאמים לימים אלה במיוחד.

שנדע ימים של שקט, שלום ושלווה